

SKY 329 KARŐILAŐTIRMALI SAĞLIK SİSTEMLERİ

7. Hafta

.

Ülke Sağlık Sistemlerini Sınıflandırma Çalışmaları

- ▶ Sağlık politikası analizcileri, uluslararası karşılaştırma analizlerinde yaygınlıkla kullanılan çeşitli çerçeveler ve kategoriler geliştirmişlerdir. Örneğin,
- ▶ Karl Evang (1960) çalışmasında sağlık sistemlerini başlıca dört grupta toplamıştır:
 - ▶ Batı Avrupa tipi
 - ▶ Amerikan tipi
 - ▶ Sovyet Rusya tipi
 - ▶ Gelişmemiş ülkeler tipi

- ▶ Field (1973) sağlık sistemlerini;
 - ▶ çoğulcu sağlık sistemleri (örneğin ABD),
 - ▶ sağlık sigortası sistemi (örneğin Fransa, Japonya),
 - ▶ sağlık hizmetleri sistemi (örneğin İngiltere) ve
 - ▶ sosyalleşmiş sağlık sistemi (örneğin eski SSCB, Doğu Avrupa Ülkeleri) olmak üzere dört grupta sınıflamaktadır.

- ▶ Terris (1978), sağlık sistemlerini u sınıfta incelemektedir:
 - ▶ (1) *Kamu yardım sistemi*: Genel vergi gelirleri ile finanse edilen ve kamusal olanaklar yoluyla tüm topluma sağlık hizmeti verilen sistemidir.
 - ▶ (2) *Sağlık sigortası sistemi*: Verilen hizmet başına ödeme yöntemiyle özel veya kamu mülkiyetli sigortalar aracılığıyla sağlık hizmetlerinin finanse edildiği ve sunulduğu sistem.
 - ▶ (3) *Ulusal sağlık hizmeti sistemi*: Kamusal olanaklar dahilinde maaşlı olarak istihdam edilen sağlık çalışanları yoluyla topluma sağlık hizmetlerinin gtrldği sistemdir. Örneğin İngiltere NHS'si.

- ▶ Hsiao (1992), bir çalışmasında çok genel bir sınıflama yoluna giderek “sağlık sistemlerini”
 - ▶ arz yönlü sağlık sistemleri (rneğin İngiltere) ve
 - ▶ talep yönlü sağlık sistemleri (rneğin ABD) olmak üzere iki grupta toplamıştır.

- ▶ Dünya Bankası 1993 yılında sağlığa ayırdığı yıllık raporunda sağlık sistemlerini çeşitli parametrelere göre sınıflamıştır. Buna göre sağlık sistemleri;
 - ▶ coğrafi bölge esasına göre,
 - ▶ kişi başına milli gelire göre ve
 - ▶ sosyo-ekonomik yapıya göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

Roemer (1993) ise sağlık sistemlerini, sağlık hizmetleri piyasasına devletin müdahale sınırlamasının en az olanından, en çok olanına göre dört sınıfta toplamaktadır.

Serbest piyasa tipi özellikli sağlık sistemleri:

- Bu tipteki sağlık sistemlerinde sağlık, ağırlıklı olarak piyasa koşullarına bırakılmıştır. İleri düzeyde endüstrileşmeyi sağlayan ülkeler arasında bu sistemin tipik rneği Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Refah yönelimli tipteki sağlık sistemleri:

- Almanya, Fransa, Japonya ve Avustralya bu sağlık sistemi tipinin endüstrileşmiş ülkelerdeki örnekleridir.

Kapsayıcı (bütüncül) tipteki sağlık sistemleri:

- ▶ Birkaç ülkede refah yönelimli olan sağlık sistemleri 2. Dünya savaşı sonrasındaki politik gelişmeler ile birlikte kapsayıcı tipe doğru bir gelişme göstermiştir.
- ▶ Bunun sonucunda da, sistemin bütün nüfusu kapsaması, finansmanın tamamen genel vergilerden sağlanması, doktor ve diğer sağlık personelinin ücret sistemi ile istihdam edilmeleri ve sağlıkla ilgili faaliyetlerin tamamına yakınının doğrudan hükümet kontrolünde sunulması sağlanmıştır.
- ▶ Bu sistemin gelişmiş ülkelerdeki en tipik örneği İngiltere sağlık sistemidir.

Sosyalist tipteki sağlık sistemleri:

- ▶ Devrimle sosyalist bir y6netim d6zeni kuran 6lkelerin, sağlık sistemlerinin yapı ve fonksiyonları da sosyalist bir 6zellik kazanmıştır.
- ▶ Yani b6t6n doktor ve sağlık insan g6c6 kamu denetimine girmiş, teoride sağlık hizmetleri herkesin kullanabileceği bir yapıya b6r6nm6řt6r.
- ▶ Bu tipteki sağlık sistemine 6rnek olarak eski SSCB ve eski MDA 6lkeleri verilebilir. Daha sonra değinileceği 6zere bu tip sağlık sistemi Semashko sağlık modeli olarak isimlendirilmekteydi.